

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 95

číslo: 35

30. srpna 2015

Cena: 8 Kč

Co se děje v Trojzemí

Trojzemí je oblast v severních Čechách, kde se od konce druhé světové války v jednom bodě stýkají hranice Německa, Polska a Česka. Nejbližším českým městem od tohoto bodu - Trojmezí - je Hrádek nad Nisou s naší náboženskou obcí.

Naše církev využívá k bohoslužbám kromě objektů postavených za první republiky i bývalé synagogy a kostely klasického typu. Tak tomu je především v bývalých Sudetech. Podíváme-li se na historické dokumenty týkající se husitské církve v regionu Trojzemí, zjistíme, že se zde mladá církev začala rozvíjet až po 2. světové válce, kdy po odsunu německých obyvatel osidlovali toto území Češi z vnitrozemí. Po odsunu

kostel v Hrádku přejmenován plně v duchu své doby na Sbor míru a od státu jej získala Církev československá husitská, avšak byly zde konány i bohoslužby Českobratrské církve evangelické a příležitostně i dalších protestantských církví. Německý nápis na průčelí kostela i uvnitř byl odstraněn a také byla změněna dispozice oltáře. Ostatní prvky našťastí zůstaly zachovány, a tak si tento kostel zachoval svůj původní charakter.

Každoroční společná pobožnost na německé straně bodu Trojmezí, kterou sloužili kněží z Česka, Polska a Německa. Poté následoval společný piknik.

německých obyvatel převzal kostely německé luterské církve nejdříve stát, aby je následně předal do užívání husitské nebo evangelické církvi. Katolická církev v té době měla zde již své kostely a bohoslužebné prostory. Tak tomu bylo i v Hrádku nad Nisou nebo ve Frýdlantu. Chrám Pokoje v Hrádku nad Nisou – Friedenskirche – byl evangelický

Luteráni si sebou odnesli i své církevní matriky. Dodnes však přicházejí na faru v Hrádku věřící, kteří zde byli pokřtěni nebo oddáni či hledají informace o svých předcích. Mnohdy přinesou i staré fotografie a vyprávějí zajímavé příběhy, spjaté se zdejší náboženskou obcí.

Chrám Pokoje si v příhraničním městě Hrádek nad Nisou (Grottau)

postavila vzrůstající luterská obec na přelomu 19. a 20. století. Základní kámen stavby ve stylu saské novorenesance byl přivezen v roce 1900 z nedalekého Ojvína (Oybin).

Stavba v hodnotě 62 900 říšských marek, která vznikla podle návrhu architektonického ateliéru z Berlína, byla hotová za 18 měsíců, a tak již v roce 1901 došlo k vysvěcení kostela. Původní návrh kostela byl ještě o jednu řadu oken vyšší a samotná stavba ještě rozsáhlejší. Zajímavé je i propojení například s husitským kostelem ve Frýdlantu, kde nalézáme kovové osvětlení ze stejné femeslné dílny.

Husitská církev zde v pohraničí nemá velkou členskou základnu, což je dáno i tím, že sem po válce přicházeli z vnitrozemí především obyvatelé, kteří byli vytrženi ze svých kořenů a nebyli ani hluboce zakotveni ve víře. Lidé přicházeli z různých míst a neexistovaly zde dlouholeté vazby, zvyky a tradice. Příslušníci husitské církve jsou zde roztroušeni po městech a vesnicích, a bohoslužby jsou tak konány v kostelech jiných církví i v domácnostech nebo v obecních prostorách.

Po roce 1993 byla navázána úzká spolupráce mezi husitskou náboženskou obcí v Hrádku nad Nisou a luterskou náboženskou obcí v Žitavě. Nejen společné ekumenické bohoslužby, ale i akce pro děti a mládež a setkání seniorů nebo rodin s dětmi přispěly k vzájemnému poznání a odbourání předsudků. Do společného projektu „Dát Evropě duši“ (1998-2000) přizvaly obě náboženské obce i věřící z okolních měst, a to jak ze své církve, tak z dalších církevních společenství. Prostřednictvím vzájemných setkání, přednášek a společných akcí tak hledaly cestu k sobě navzájem například církevními denominacemi i národy z regionu Trojzemí. A o tom, že se toto podařilo, svědčí

Chrám Pokoje v Hrádku nad Nisou

nejen mnoho osobních přátelství, ale i úspěšný „Den setkání - Kirchentag 2000“, který se uskutečnil v červnu 2000. A i to, že výročí 100 let od vybudování Chrám Pokoje – Friedenskirche – slavili 1. 12. 2001 husité a luteráni společně.

Můžeme říci, že příslušníci církvi zde v Trojzemí byli průkopníky přeshraniční spolupráce. Není divu, protože na rozdíl od ostatních oby-

vatel mají společnou víru, společný cíl, který je spojuje napříč věkovými i sociálními skupinami, přes hranice zemí, bariéru jazyků i národních zvyklostí. Pravidelně, již mnoho let trvající společné ekumenické bohoslužby u kříže na bodu Trojmezí, Evropská pouť v Kopaczowě-Oldrichově nebo procesí křížové cesty mezi Žitavou a Sieniawkou

Pokračování na str. 3

Jubileum velikána

V letošním roce si světová kulturní veřejnost připomíná 140. výročí narození a 50. výročí úmrtí jedné z nejvýznamnějších postav dvacátého století Alberta Schweitzera. Narodil se 14. ledna 1875 v rodině protestantského (luterského) pastora v Kaysersbergu v dnešní Francii, kde se prolínaly jak německé, tak i francouzské zájmy a vlivy. A s tímto souvisí i jeho rodná francouzština, poznamenána alsáckým německým přízvukem a dialektem. Po maturitě v roce 1893

studoval filozofii ve Štrasburku, Paříži a Berlíně, kde dosáhl doktorátu, a současně i teologii, kde také získal doktorát. Byl vynikajícím varhaníkem a interpretem, zejména skladeb J. S. Bacha. Působil jako kazatel a vikář v kostele sv. Mikuláše ve Štrasburku, kde později habilitoval. V roce 1905 se rozhodl pro studium lékařství, a to přesto, že jej mnozí od tohoto zrazovali. Bylo to zvláštní, na

štrasburské univerzitě působil jako docent teologie, ale byl současně i studentem medicíny, což muselo být povoleno vládní výjimkou, protože člen akademického sboru byl veden současně i jako posluchač. Když dokončil studia lékařství, opustil velmi dobré postavení na univerzitě a oženil se.

Po jmenování profesorem odjíždí v roce 1913 do Afriky, kde z vlastních prostředků zakládá v Lambaréné v tehdejší Francouzské rovníkové Africe – dnešním Gabunu – nemocnici. Provoz nemocnice financoval z darů, ale i z prostředků, jež vydělával jako varhanní virtuóz.

V nemocnici, založené v pralese, byli léčeni domorodci, kteří do té doby lékařskou péči nepoznali a trpěli leprou a dalšími tropickými nemocemi. V roce 1917 byli manželé Schweitzerovi vězněni jakožto Němci, tedy váleční zajatci.

Pokračování na str. 3

Chvilka ticha v Liturgii

V uspěchaném rytmu současného života s mnohými hlučnými podněty, doléhajícími na nás z různých stran, potřebujeme občas zakusit chvíli ticha. Ticho, které má očistné a ozdravné účinky, je nepostradatelné pro náš duchovní život. Chvilka ticha, která předchází modlitbě nebo je před čtením z Písma (srov. Jk 1,21), podporuje naši soustředěnost. Samotné ticho může být již modlitbou v pravém slova smyslu, neboť „ztíšším se sluší Boha chválit“ (Ž 65,2). „Zbožné mlčení je nejhlubší modlitbou před Bohem“ (R. Guardini).

Své důležité uplatnění nachází ticho v křesťanské bohoslužbě jako výraz naší zbožné úcty vůči Bohu. V Liturgii podle patriarchy Karla Farského je zachovávání ticha zařazeno ve třech místech, jak na to výslovně upozorňuje Bohoslužebný řád (B,4). Je to chvíle ticha před doznáním vin, pak v části „Zpřítomnění“ a třetí po přijímání. Ticho umocňuje prožívání okamžiků před Bohem, poznávaným v Ježíši Kristu, a setkávání s ním ve slově a svátosti. První místo se týká v začátku boho-

služby chvíle naší vnitřní zpovědi, jak uvádí výzva duchovního: „V tichém zamyšlení zpytuj každý své svědomí...“. Je to příležitost pro sebezkoumání a poznání sebe a svého života před Bohem. Druhé místo ticha je po slovech ustanovení svátosti večere Páně a zvolání: „Kristus vprostřed nás...“. Kristova přítomnost je zvěstována a proklamována slovem a viditelně láným chlebem a podávaným kalichem. Důležitá jsou zaznívajcí slova Ježíše Krista i symbolické jednání s hmot-

nými dary, kterými se on sám zpřítomňuje uprostřed společenství věřících mocí Ducha svatého. V tichosti je pak zakoušena blízkost živého Ježíše Krista mezi námi. Třetí vyznačení chvíle ticha je po přijímání svátosti večere Páně. Setrvávání v tichu znamená odevzdanost, úctu a vděčnost za Krista, s nímž se můžeme setkávat a kterého můžeme ve svátosti přijímat. Právě v takové chvíli a v tomto postoji hluboké úcty můžeme prožívat Boží posvátnou blízkost. V Liturgii se jedná o setkání s nevyslovitelným Božím tajemstvím, které není plně uchopitelné jen slovy.

Otázkou je, zda si při slavení Liturgie dostatečně uvědomujeme význam ticha a dokážeme z něj těžit k užtku a duchovnímu prospěchu. Není to prázdno místo, kdy nezní slovo, zpěv nebo nehrají varhany, ale je to požehnaný okamžik setrvávání v Kristově svátostné blízkosti. **T. B.**

Čteme předškoláčkům a prvňákům

Do modřanské Základní školy Rakovského jsem jako spisovatelka byla pozvána, abych uskutečnila besedu u příležitosti slavnostního otevření rekonstruované knihovny. Po mém vyprávění, doprovázeném prezentací ukázek a fotografií, došlo na diskusi. Potěšilo mě, že zdejší děti se o literaturu i její zprostředkování zajímají. Dozvěděla jsem se, že někteří žáci osmých a devátých tříd dokonce chodí pravidelně číst prvňáčkům a také dětem ze sousední mateřské školky. Zeptala jsem se, zda někteří z předčítajících jsou tu přítomni a hned se zvedlo několik rukou. Olga Burdová, která je zástupkyní ředitele, mi je představila křestními jmény - Barča, Ivana, Lád'a, Tereza, Nikol, Elle, Marek, Darek, Ondra a Jirka.

Setkání s četbou probíhá každé úterý a trvá 5 - 10 minut. Postupně se během roku vystřídají všichni zájemci. Zpočátku měli někteří žáci pochopitelně trochu trému. Ta je však již překonána a výkon „dobrovolných čtenářů“ je stále lepší a lepší. Velkou zásluhu na úspěšném průběhu mají zdejší češtinářky, které promyšleně a citlivě vybraly ukázky ze současných autorů i klasiků. Ve školce si pak paní učitelky s dětmi o přečteném povídají. To malé posluchače baví. Mohou projevit názor a jsou bráni vážně. Někteří předškoláčci v úterý zůstávají schválně až do odpoledne právě proto, že jim budou starší děti číst. A ve školní družině je tomu podobně, prvňáci se na velké kamarády těší, je to pro ně dobrodružství. Vychovatelky pak pro své svěřence přečtené pohádky rozebírají a komentují. Děti se přitom učí lépe komunikovat, rozšiřují si slovní zásobu, pěstují fantazii a mravní citění. A jaké knihy zaujaly? Byly to například Pohádky před spaním, které napsala Zuzana Pospíšilová, dále Logopedické pohádky z pera autorek I. Eichlerové a J. Havlíčkové, Pohádkový dědeček Eduarda Petišky, Veršované pohádky Františka Hrubína. Došlo i na klasické pohádky, např. Boženy Němcové nebo K. J. Erbena.

„Ve škole zřetelněji vidíme, jak tento projekt má širší záběr. Děti se na chodbách nebo v jídelně potkávají a moc hezky na sebe reagují. Ti malí se „vytahují“, že mají takové velké kamarády. A ti velcí najednou projevují cit a něhu (i chlapi) k malým kamarádům. Vnímají je tak trochu jako mladší sourozence,“ prozradila mi Olga Burdová. Pedagogové ze zdejší ZŠ jsou rádi, že se jejich starší svěřenci naučí veřejně vystupovat, pracovat se slovem, s hlasem, intonací, zvykají si na ohlas nejmladšího publika. V neposlední řadě zdokonalují schopnost komunikovat. A ti nejmenší získávají nové podněty. Dostane se jim tolik potřebné četby, na které vyrůstaly generace a generace před nimi. Vrací se láska ke knize, o kterou jsme se v poslední době začínali obávat.

Olga Nytrová

Z kazatelského plánu

Čtrnáctá neděle po svatém Duchu

Hospodine, nakloň ucho, odpověz mi, jsem tak poníženy, zubožený. Ochraňuj mě, jsem tvůj věrný, spas, můj Bože, svého služebníka, který v tebe doufá. ŽALM 86, 1-2

První čtení: Deuteronomium 4,1-2.6-9

Tužby pro dobu po Duchu svatém (IV):

1. Abychom podle zděděné víry každého dne žili a navzájem si odpouštěli, modleme se k Hospodinu.
2. Abychom podle zděděné víry každého dne žili a navzájem si odpouštěli, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom po chlebu z nebe a kalichu spásy toužili a za ně děkovali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku, Hospodine, Bože naší síly, bez tebe nejsme než slabá a křehká stvoření. Ochraňuj nás před každým nebezpečím, které na nás útočí zvnějšku, a očišťuj nás od každého zla, které nás znesvěcuje zevnitř. Svým svatým Duchem nás osviť, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Jakubův 1,17-27

Evangelium: Marek 7,1-8.14-15.21-23

Verše k obětování: Žalm 102,16-17

Verš k pozhnání: Jakubův 1,18

Modlitba k pozhnání

Panovníku, Hospodine, děkujeme ti, žes nás u svého stolu obnovil chlebem života a kalichem spásy. Dej, ať posílení tímto svatým pokrmem a nápojem prospíváme ve vzájemné lásce a službě! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 52, 53, 54, 97, 142, 295, 306

Zamyšlení nad Desaterem Božích přikázání

(Pokračování zamyšlení bratra Pavla Hýbla)

5. PŘIKÁZÁNÍ NEZABIJEŠ

Páté přikázání se velmi často zjednodušuje na to, že druhého člověka nepřipravíme o život, že jej neusmrtíme. A tak to i někdy slyšíme: „Nikoho jsem nikdy nezabil a proti tomuto přikázání jsem se neprovinil.“ Avšak ani s tímto přikázáním to tak jednoduché asi nebude.

Kristus říká v evangeliu: „Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu. Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu, kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu“ (Mt 5,21-22). Kristus nám tímto připomíná, že zabití je velmi často až ten nejhorší důsledek a že tento skutek začíná už dříve a mnohdy právě hněvem.

Vidíme to i ve známém biblickém příběhu o Kainu a Ábelovi. Kain se hněval, záviděl a nakonec se rozhodl bratra připravit o život. Všimněme si i toho, odkud Kainův hněv pramenil – Kain se rozhněval, protože Bůh shlédl na oběť Ábela a ne na jeho oběť. Proč? Kain totiž obětoval „obětní dar z plodin země“, avšak Ábel obětoval to nejlepší: „oběť ze své prvorozené ovce a jejího tuku“. Pro Ábela byl Hospodin tím nejdů-

ležitějším a chtěl mu dát to nejceněnější, avšak pro Kaina byl Hospodin ten, před kým jen plní svou povinnost a kdo mu ztrpčuje život. Bůh neshlédl na jeho oběť, avšak příčinou byl Kain sám a příčinou jeho hněvu bylo právě sobectví a závist.

Proto je dobré mnohdy zkoumat a zamyslet se nad tím, co je příčinou našeho hněvu a zlosti. Pokud zjistíme, že tou příčinou je naše sobectví či jiná zlá vlastnost, je nutno s tím bojovat a nenechat se tím přemoci. A pokud se už tak stalo, tak se toho zřici tím, že poprosím za odpuštění či prominutí.

Na tomto zamyšlení je vidět, co všechno s tímto přikázáním souvisí. Hněv, závist, sobectví jsou již jedním z příčinou přikázání a jsem přesvědčen o tom, že se to týká každého z nás. Zcela jasně vidíme i to, co dokážou „kouzelná“ slůvka „promiň“, „odpusť“ a kolika dalším zlům – mnohdy i velmi vážným – dokáže tento postoj zabránit.

Nejdůležitější dodržují Desatero naši starší bratři – izraelité, zejména pak ortodoxní židé, kteří striktně žijí tak, jak jim to ukládá Tóra, tedy pět knih Mojžíšových (*Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium*), které čtou a studují při každé návštěvě synagogy.

Hospodin nás tímto přikázáním vede k tomu, abychom neničili život člověka, ale abychom jej naopak chránili. S tím souvisí i právo na přiměřenou obranu, resp. sebeobranu, pokud se jedná o ochranu vlastního života a zdraví.

K tomuto přikázání by bylo dobré znát i stanovisko vojenských kaplanů a bylo by zajímavé velmi zajímavé, jak se s ním ve své profesi a životě vůbec vyrovnávají.

Na závěr jednu zajímavost, kam až může zajít dodržování zásady nezabíjet. V Indii existuje asketické duchovní učení s názvem džinismus, které praktikuje

okolo pěti milionů lidí. Není to náboženství v pravém slova smyslu. V tomto učení dominuje zákaz zabít jakéhokoliv živého tvora. Takže jsou džinisté nejen vegani, kteří chodí s rouškou přes nos a ústa, ale při chůzi si neustále umetají cestu před sebou! To proto, aby náhodou nevdechli – a tím neusmrtili – letící mušku či nezašláplí například lezoucího mravenečka či nějakého jiného živočicha.

Co je pro nás v souvislosti s pátým přikázáním to nejdůležitější? To, že Hospodin nám nejen skrze toto přikázání, ale prakticky celým Desaterem nechce ztěžovat život, nýbrž naopak nám chce pomáhat. **-ph-**

Nad Písmem

RITUÁL NÁS NESPASÍ

Farizeové totiž a všichni židé se drží tradice otců a nejedí, dokud si k zápěstí neumyjí ruce. Mk 7,3

Čteme: K Ježíšovi se shromáždili farizeové a někteří ze zákoníků.

Věřím, že po všech zázračných činech a uzdraveních přišli ti zákoníci a farizeové za Ježíšem především z upřímné zvědavosti, že v tom ještě nebyl záměr Ježíše likvidovat, jak jsme se učili ve škole v náboženství. Asi opravdu chtěli na vlastní oči vidět toho, který přitahuje tisíci zástupy a zázračně uzdravuje. A jistě na to žárili. Ovšem to první, co na vlastní oči viděli, je muselo nutně popudit. Učedníci nedodržují tradici otců, nemyjí se před jídlem. To je v očích farizeů něco neslýchaného, neodpustitelného. Nedodržování rituálů! Právě těmi rituály – dodržování tradice otců – se židé měli odlišovat od ostatního pohanského světa.

A dívejme se na to správně: Je to tradice otců, která židům zaručila, že se jako pravověrní po čtyřsetletém otroctví v Egyptě dostanou do země zaslíbené. A bylo to díky dodržování těchto tradic, že se jim vyhýbal středověký mor, protože se před jídlem myli (a křesťané jim za to podsouvali spolky s ďáblem).

Na tradicích samotných není nic špatného. Avšak žádné tradice nemají

sloužit k zotročování. Ježíš se s farizeji dostával do konfliktů proto, že židovská tradice otců byla řadou předpisů, která časem sloužila jako nástroj k ovládnutí druhých. Židé „vymysleli“ tradice otců, a tak vlastně chtěli být ještě přísnější než celý souhrn Mojžíšových zákonů. A „vymysleli“ to tak, že to bylo pro každodenní život lidu nespílitelné. Není divu, že ti, komu životní podmínky dovolovaly dodržovat přísně tuto tradici, začali záhy věřit, že jsou vybraná elita a že ostatní mohou ovládat.

Nedivím se, že Ježíš neměl s nikým jiným tolik problémů jako právě s těmi, kdo žili rituály, kdo o sobě věřili, že jen oni jsou pravověrní, tedy

**Náš Nebeský Otče,
ty o nás všechno víš a tvé nekonečné
milosrdenství se nás stále ujímá.
Přiznáváme svou nedostatečnost a prosíme:
Proměň si nás k obrazu svému.
Pomoz nám, abychom se uměli na tebe obracet
a abychom rozuměli tomu, co po nás chceš.
Pomoz našemu umenšování
ve prospěch tvé svaté vůle. Amen.**

s farizeji a zákoníky. Ti ovšem před ním museli vždy ustoupit právě tak jako v tomto případě, když jim připomíná Izajáš 29,13 (Tento lid ctí mne rty, ale srdcem se ode mne vzdaluje...). Prázdný rituál nesouvisí s tím, co je uvnitř člověka, protože Bůh se dívá k srdci. Vnějšková zbožnost bez niterné účasti postrádá smysl.

Po střetu s farizeji a zákoníky následuje projev k zástupům. Projev vý-

znamný a dodnes platný, dodnes zneužívaný, dodnes často zcela nepochopený: Slyšte mě všichni a rozumějte: Nic, co do člověka vchází...

Ježíš stojí před velkým zástupem a klade důraz na nitro člověka. Podrobně vyjmenovává všechno to zlé, co z člověka vychází. Jmenuje celou řadu nedobrých vlastností, které jsou lidskou přirozeností.

Asi by se i nám často líbilo, kdybychom měli předepsanou modlitbu, co udělat před tím a co potom, a tím měli zaručeno, že je s námi Bůh spokojený. A také si neradi připouštíme, že je naší přirozeností všechno to, co Ježíš o lidském srdci zástupům říká.

Ale ono tomu tak je.

– Nemusím chtít více peněz, ale já je chci.

– Nemusím chtít, co mají druzí, ale chci to.

– Mohu posloužit, ale mně se nechce.

– Tolik mi záleží na tom, jak mě vidí lidé, že nevnímám, jak mě vidí Bůh.

Nitro člověka! To je zdroj, kde se setkáváme s Pánem. Srdce, nitro, vůle člověka, zaměření, to když je v nepořádku, pak vnější předpisy jsou k ničemu. Je na nás, abychom měli své nitro připravené k tomu, že nás může Pán Bůh měnit. Buďme si vědomi své lidské přirozenosti a prosme o uzdravení. Lidské srdce se může změnit, ale jen tehdy, když pokorně připustí, že nás mění vůle Boží. **Věra Říhová**

Co se děje...

Pokračování ze str. 1
jsou toho nezvratným důkazem. A protože místní kněží jednotlivých církví se vždy snažili hledat to, co příslušníky obcí spojuje, vznikaly postupně trojjazyčné programy a pořádky pro jednotlivé bohoslužby, pobožnosti a setkání, které jsou přijatelné jak pro polského katolíka, tak pro německého luterána či českého husitu.

Zkušenosti ze „Dne setkání – Kirchentag 2000“ a vzájemnou sítí kontaktů přenesli věřící i do příprav velké lidové slavnosti u příležitosti rozšíření Evropské unie v roce 2004, kterou pořádal svazek měst Malý trojúhelník Bogatynia, Hrádek nad Nisou, Žitava.

O tom, že je křesťanství spojující prvek, svědčí nejen společné bohoslužby, setkání nebo výstavy, ale také vzájemná solidarita a pomoc, která se ukázala především v době živelných katastrof, kdy prostřednictvím partnerských církevních společenství přicházela významná finanční i hmotná pomoc obyvatelům, ale i například balíčky s hračkami od žitavských dětí pro děti v Hrádku.

Společné akce jsou již pevně zakotveny v kalendáři, a staly se tak novodobými tradicemi Trojzemí. Snad pro svou příhraniční polohu, a na-

vzdory předsudkům se podařilo vybudovat vazby, které nejsou právě obvyklé. A to, že zde již po mnoho let slouží společně bohoslužby polský, český a německý katolický kněz s luterským německým farářem a českou husitskou farářkou, ke kterým se občas přidá i český starokatolík a německý metodista, a vše probíhá trojjazyčně, svědčí o tom, že tam, kde je společný cíl, tam je i cesta. Zajímavé je i vzájemné prolínání a obohacování tradic. Své pevné místo si našel v Hrádku každoroční lampiónový průvod na sv. Martina, s jehož smyslem jsme se seznámili u luteránů v Žitavě a na oplátku jsme jim předvedli, že s Mikulášem chodí po domácnostech po městě i anděl a čert.

Samotná budova Chrámu Pokoje v Hrádku nad Nisou není jen bohoslužebným prostorem, ale konají se zde i koncerty, výstavy a setkání obyvatel z Trojzemí. Odráží v sobě dějiny tohoto regionu, v kterých je obsažena nejen bolest válek a odsunu původních obyvatel, ale i cesta postupného smiřování, odpuštění a hledání společných cest. Je místem, kde se setkávají lidé různých národů a vyznání, místem, kde studenti historie a architektury objevují stopy minulosti a dějiny regionu. Místem bohoslužebným i místem setkávání během výstav a koncertů.

Hedvika Zimmermannová

Jubileum...

Pokračování ze str. 1

Po válce obdrží první čestný doktorát. Přednáší v Curychu, koncertuje (i v Praze), publikuje a v r. 1924 odjíždí podruhé do Afriky, tentokrát bez manželky, která měla na následky pobytu v Africe podloměné zdraví. Zakládá novou modernější nemocnici v Lambaréné, absoluuje přednáškové turné i v ČSR a v následujícím roce obdrží druhý čestný doktorát na pražské německé univerzitě, kde se setkává i s prezidentem T. G. Masarykem. V průběhu druhé světové války zůstává v Africe jako představitel Svobodné Francie a po jejím skončení rozšiřuje a modernizuje nemocnici. V roce 1952 obdrží Nobelovu cenu za mír.

Albert Schweitzer (teolog, misionář, filosof, etik, stavitel varhan, varhanní virtuos, filantrop, autor, spisovatel, a především lé-

kař a velký humanista; skutečná osobnost renesančního typu) umírá 4. září 1965 v Lambaréné, kde je i pohřben.

Z jeho díla můžeme jmenovat např.: *Skica ze života Ježíšova*, *J. S. Bach, Listy z Lambaréné*, *Lidé v pralesi*,

Nauka úcty k životu, Zastávce kritického myšlení a úcty k životu, Z mého života a díla, Z mého dětství a mládí, O smyslu života – rozhovor v pěti, Křesťanská sociální etika, O Bachovi.

S úctou se skláníme před tímto velkým, nazývaným též pralesní doktor, při padesátém výročí jeho odchodu k Hospodinu.

Pavel Hýbl

Tomáš Procházka: Střední cesta podobojí

Pokračování z minulého čísla

V. Vztah k České konfesi

Obraťme se nyní k dílu druhého renomovaného teologa utrakvismu, Pavla Bydžovského, který je hlavním protiluteránským horlivcem. Varoval před tím, co se nakonec stalo s uzákoněním tzv. České konfese z r. 1575, totiž proti zglajchšaltování (nekritickému splynutí) reformačních zásad různých směrů. To byl také jeden z důvodů zániku utrakvismu. Bydžovský se věnoval střizlivé kritice konkurenčních vyznání tak, že je srovnával mezi sebou. Dokázal i ocenit Luthera s Melanctonem za eucharistickou pravověrnost. Naopak vyjádřil nesohlas s doktrínami *sola fide* a *sola scriptura* v pojednání o zachování postů a mimobiblických obřadů, almužeb a modliteb. Skutky nesměly sloužit jako příležitost k vykořisťování věřících za účelem financování architektonických přemrštěností či vojenských dobrodružství.

V traktátu *Čechové, milí Čechové* obhajoval proti Lutherovi vyzývání svatých a uctívání obrazů, aniž by

jej jmenoval; neměl zájem zdůrazňovat souhlas luteránů s bratřimi v této otázce. Vyžadoval však umírněnost v uctívání a zdrženlivost k ostatkům, jak je potvrzeno u Jana Rokycany, Martina Žateckého a v utrakvistické postile z roku 1540. Její autor je neznámý, David ji však hojně cituje. Ta mimo jiné tvrdí, že stav světectví se zakládá na kandidátově vztahu ke Kristu, a nikoliv na papežském svatořečení, a varoval před spoléháním na pomoc svatých, což platilo i o Marii. Podobná umírněnost platila o uctívání obrazů, střední cesta mezi prázdnotou a okázalostí, založená na Husově Výkladu na přikázání Boží, potvrzeném administrátorem Václavem Korandou ml. Dalším luterským bludem bylo pro Bydžovského zavržení adorace eucharistie mimo obřad, tzv. procesí, zvláště na svátek Božího těla. Utrakvisté nosili nejen monstranci, ale i posvěcené víno v kalichu. V traktátu *Děťátka* a nevinátka zase obhajuje proti Lutherovi přijímání nemluvnat, kterážto praxe nebyla podle Davida rozmarem a zvrá-

nou výstředností, nýbrž spočívala na podstatné erudici a měla hluboký teologický základ: mana z nebe a voda ze skály i pro děti (Ex), přinesou syny na loktech svých (Iz), dále Mt 18,2-6, Lk 18,15-17 a Jan 6,53 (nechte dítek přicházet), Ježíšova citace Izajáše... z úst nemluvnat chvála atd. A navzdory luteránům na podporu utrakvistické praxe citoval Pseudodionýsia, Augustina, Cypriána, Tomáše Akvinského, Jana Zlatoústého a další otce a dokládá tuto praxi z historie západní církve až po Graciánovy dekrety, včetně uvedení souhrnu utrakvistické praxe. Bydžovský ve svém díle prokázal úctyhodnou znalost církevní tradice a práva (což bylo samo o sobě proti *sola scriptura*) také v obhajobě praxe utrakvistů kanonického kněžského svěcení a apoštolské sukcese. Jako umírněný reformista odmítl tak Lutherův antiklerikalismus a ohleduplně a taktně sdělil světu, že utrakvisté Luthera nepotřebují, navzdory některým jejich sympatiím k německé reformaci.

Pokračování příště

Jakub Čech, známý Němec

V letošním roce uplynulo 440 let od narození Jakuba Böhma. První německý filosof, jak jej nazval Hegel, je s nadsázkou vlastně tak trochu i Čechem, a to hned nadvakrát. Poprvé ve smyslu zemské příslušnosti – narodil se totiž jen kousek od nynější české hranice. V tom druhém smyslu podle příjmení – Böhme totiž v němčině znamená Čech.

V roce 1575 spatřil ve Starém Závadově (Alt Seidenau) světlo světa filosof-samouk a svérázný švec, který stál za disertační práci náboženskému mysliteli Martinu Buberovi, inspiraci malíři Williamu Blakeovi i básníkům Novalisovi a Miltonovi. Ovlivnil rovněž fyzika Newtona, filosofa Schellinga, zmíněného Hegela a další. Ještě v roce 1933 zaznělo Böhmovo jméno v názvu fiktivní země Behmenheim. Stalo se tak v alegorické knize Poutníkův návrat, jejímž autorem byl obránce křesťanství, spisovatel C. S. Lewis. Německá evangelická církev připomíná datum Böhmovy úmrtí ve svém jmenném kalendáři a místa spjatá s jeho pobytem připomínají i katoličtí Poláci.

Böhme v dospělosti vzpomínal, jak se v dětství, coby pasáček, při pasení dobytka odloučil od skupiny ostatních dětí a vstoupil do jeskyně na návrší kousek od domu. Uvnitř našel poklad, ze kterého si ale nic nevzal.

Ostatní děti si ničeho nevšimly. Místo vstupu už Jakub nenašel. Jeskyni a poklad ovšem Jakub po letech přeci jen znovu objevil, i když už obojí vypadalo o hodně jinak než otvor mezi kamením a sud s penězi z jeho dětské vize.

Jakub se později vyučil ševcem. Během jeho učednických let přišel do obuvnického krámků jakýsi cizinec a chtěl koupit boty. Mistr nebyl přítomen, Jakub se bez něj neodvážil nic prodávat, a tak, aby cizince neurazil, nasadil za boty nesmyslně vysokou cenu, aby jej odradil. Záhadný cizinec ji i tak zaplatil a boty koupil. Přestože jej Böhme nikdy předtím neviděl, oslovil učně jménem, dal mu ponaučení pro život víry a prorokoval malému Jakobovi nelehkou, ale nakonec zářnou budoucnost.

Očekávaný přelom v jeho životě skutečně nastal. Při práci se Jakub zadíval na cínovou nádobu a záblesk odraženého světla v něm údajně otev-

řel schopnost duchovních vhlédů do nitra a zákonitostí věcí. Tato schopnost, podporovaná hluboce zbožným životem i studiem a časem ještě zdokonalovaná, vedla Böhma k sepsání řady děl (*Jitřenka vycházející, Cesta ke Kristu aj*). Böhmeho spisy byly rozšiřovány v pobělohorských Čechách a patřily k četbě tajných evangeliků. Však se také dostaly do seznamů zakázaných knih a byly protireformačními misionáři zabavovány. Povědomost o tom, že Böhme sepisuje své vize, se roznesla až do Drážďan ke kurfiřtskému dvoru, kam byl předvolán před zkušební komisi. Ta jej zkoušela ze složitých filosofických i matematických otázek, ve kterých se zhořelý švec nemohl vyznat. U zkoušek přesto obstál. Mimo to prokázal schopnost rozumět francouzštině a latině, kterým se nikdy neučil. Přízeň a zastání šlechty, vyššího duchovenstva, vlastního cechu i úředníků mu přišla k užítku; ve Zhořelci totiž jeho spisy mezitím způsobilily zlobu místních fundamentalistů. Filosof se dostal do sporu zejména s kazatelem Richterem (něm. soudce), který „jal se z kazatelny na Böhma prudce útočit, jménem jej jmenoval, a největším hněvem proti němu soptě, vyhrožoval celému městu Zhořelci a jeho radě zkázou a záhubou, ale Böhmovi spílal buřičů, nepokojných a lehkomyšlných mužů a kacířů a vyzýval u přítomnosti celé obce magistrát, aby se chopil meče a vykonal pomstu nad takovým výtržníkem a zbojníkem, který znepokojuje kazatele a píše kacířské knihy, aby Bůh neměl příčiny nad městem se mstít.“ (Jaroslav Matoušek: *Jakub Böhme...*, Dharma Gaia 1997).

Nenávist vůči Böhmovi a jeho dílu neustala ani po jeho smrti. Richterův nástupce odmítl svérázného ševce pohřbit. Městská rada mu ovšem na popud ševcovského cechu vykonání pohřbu nařídila. Duchovní proto předstíral nemoc

Pokračování na str. 4

Z DOPISŮ NAŠICH ČTENÁŘŮ

Sestry a bratři, tímto článkem chci reagovat na článek bratra Petra Hladíka „Utrpení křesťanů ve světě“, který byl otištěn v ČZ číslo 30/2015. Předně chci bratru Hladíkovi upřímně poděkovat, že se tomuto tématu veřejně věnuje a že se nebojí otevřeně poukázat na fakt, který s utrpením našich bratří a sester ve světě zcela evidentně souvisí. Tím faktem je islám a mnoho jeho důsledných vyznavačů.

Na internetových stránkách www.opendoorsusa.org, které se věnují pronásledování křesťanů v dnešním světě, je zpracována aktuální statistika a přehled zemí, kde dochází k největším perzekucím křesťanů pro jejich vyznání. Na prvním místě je dlouhodobě Severní Korea, což jistě nikoho nepřekvapí, ale není náhodou, že žebříček pokračuje dlouhým výčtem zemí bud' zcela, nebo převážně muslimských. Jen pro představu - po Severní Koreji následuje Somálsko, Irák, Sýrie, Afghánistán, Súdán, Írán, Pákistán, Eritrea, Nigérie, Maledívy, Saúdská Arábie, Libye atd... A to do

tohoto žebříčku zatím není zařazen (ještě stále pouze „takzvaný“) Islámský stát, který by se svojí obludností zcela jistě dostal na první příčku uvedené statistiky. Bohužel poukazovat dnes na zjevná fakta o islámu je nekorektní, proto se v mainstreamových médiích dozvíme jen málo informací na dané téma. Važme si toho luxusu, že se alespoň v církvi můžeme informovat otevřeně a před problémem islámu nemusíme „strkat hlavu do písku“. Cílem mého článku není kohokoliv poštvát proti muslimům, ale spíše, dá-li Pán, rozpoutat debatu na téma, kterého se dotkl bratr Hladík. Cituji jeho text: „Co by měla naše společnost dělat, aby ji islám nepřemohl? Musíme mít co nabídnout imigrantům, t. j. vlastní víru a hodnotový systém“. A dále cituji: „Nebojím se ani tak síly islámu jako spíše slabosti evropského křesťanství“. Sestry a bratři, berme, prosím, tyto dvě citace jako důležité téma k zamyšlení, protože neseme spoluzodpovědnost za duchovní stav země, ve které žijeme.

Aleš Toman

Putování s dětmi

Tábor pro devět dětí a tři dospělé – Mistr Jan Hus, putování po místech na Voticku spojených s husitstvím, (která jsme popsali v knize Husité na Voticku, jež vyšla k 600. výročí zabítí Mistra Jana) a týdenní ekumenické spolubytí vypuklo 4. srpna.

Začali jsme narozeným dítětem Janem – poutí do Husince, navštívili jsme Mladovožicko, vozický hrad, Janov – rodiště Matěje z Janova a hrad Šelmberk, a třetí den jsme vyrazili do Prahy – do kaple Bet-lémské a kostela sv. Martina ve zdi, kde jsme společně s příměstským táborem dětí z DC Sibiře poprvé přečetli mou rozhlasovou hru *O husitské královně bez husitského krále a o ženách pod kazatelnou betlémskou*. Děti si zde spočítaly, kolik má sv. Martin ve zdi oken a dveří, ozdoba na fasádě, naučily se píseň Jezu Kriste, štedrý kněz a zkusily si z kazatelny hlásat slovo Boží. Po příjezdu do Votic nás tu již vítali rytíři z větve dobříšské a společně jsme strávili večer čtením, zpíváním a povídáním, přičemž jsme si ušili hazuky s kalichem. Každý šil a ztrácel jehly a magnetem je zase nacházel a kdo měl prázdné ručky a hotový oblek, popadl chřestidla u bubinky a do křesťanských songů z CD ČCE rytizoval ostošest.

Příští den jsme zůstali ve Voticích, dobyli hrad křižáků, kteří se sami káceli a omdlívali, jen když zaslechli první verše chorálu Ktož jsú Boží bojovníci, a postupně konvertovali k nám, když jsme jim v jejich rodném jazyce vysvětlili, oč nám jde. Došlo to až tak daleko, že jejich velitel nakonec strážil náš votický Sión (Husův sbor) drže v rukou 4 pražské artikuly. Zahráli jsme si vítězný mač středověkého fotbalu a tenisovou čtyřhru prkýny a míčkem přivázaným na tee-peeové tyči. Večer přišli kejklíři a zpěvačky z našeho ekume-

Jakub Čech...

Pokračování ze str. 3

a obřad vykonal jeho zástupce s dvojsmyslným pohřebním projevem na téma posledního soudu. Böhmu hrob byl do druhého dne zničen. Ještě při stoletém výročí filosofovy smrti, když už byl Böhme uznáván i v zahraničí, kázalo se ve Zhořelci o stoletém lejn.

Böhme ovšem nenarážel jen na lidi Richterova ražení, ale měl možnost se ve Zhořelci setkávat a být ovlivněn i osvěcivým farářem Martinem Mollerem, mimochodem autorem textů evangelických písní, které se zpívají dodnes. Některé z nich zhudebnil J. S. Bach.

Objektivitu Böhmových vhlédů do duchovního světa i jejich zpracování a převod do lidské řeči lze těžko posoudit. Co ale posoudit lze a co jistě platí doslova a bez výjimky pro

nického pěveckého sboru Jordánek, rodiče, skautky, děti z příměstského tábora a další kamarádi. Muzicírovali jsme, až se Čerenská hora zelenala... Poté děti zapálily slavnostní oheň a opékalo se, co kdo rád. Sobotu jsme věnovali adaptaci oken Husova sboru a pak se jeli koupat do rybníka Mastník. V Den Páně jsme při bohoslužbách do kázání vetkli čtenou hříčku Jan Hus a společně přijímání z kalicha, abychom si názorně připomněli svátost chleba a kalicha, jak jsme si o tom vyprávěli. Pak jsme odjeli k chladné sestře Vodě do lomu v Miličíně, pozorovali ptačtvo ne-

Zhořelec, kostel sv. Petra a Pavla u Nisy (Foto: Wikipedia, Schläsinger)

všechny, jsou slova onoho cizince, když s novými botami opouštěl ševcovský krámk a malého Jakuba: „Jakube, podívej se na mě. Ještě jsi malý. Až budeš velký, bude z tebe úplně jiný člověk. Svět nad tebou

užasne. Bud' zbožný, miluj Boha a bližní a pravidelně čti Písmo svaté. Nalezneš v něm útěchu i ponaučení. Nebudeš to mít v životě lehké. Ale pamatuj si: Bůh tě miluje a nikdy tě neopustí.“ LR

beské a vážky, a pod vodou sledovali kameny a skalky u břehů, učili se potápět a otevírat ve sladké vodě oči k vidění jiného světa... Než nám odcestovala votická husitská sekce rytířstva na další akvabelkový sportovní tábor, uspořádali jsme večer poslední večeri při svíčkách a rozhovorech o tom, co se nám při letošním táboře povedlo, co méně, pročítali kroniky rodů, tančili pod lampiony v zahradě, osvětlení jen svítícími náramky. Také naše moravská olomoucká větev se začala pomalu chystat na cestu domů, což se neobešlo bez dlouhých objetí, a slziček.

Myslím, že se děti dozvěděly mnoho nového o sobě i světu, o víře, podoboji, zeměpisu i historii, naučili se několik husitských písní a modliteb před jídlem a spaním, o bylinkách a jejich užití. Když viděly, kolik péče potřebuje zahrada, přestávaly si vybírat v jídlu a nakonec upřednostnily pití čisté vody, protože ta mnoho vos ani jiného hmyzu neláká.

Děkuji Bohu, že vše proběhlo dle jeho vůle, nic vážného se nepříhodi- lo, a objímám dospělé, co mi pomáhá. S Pánem Bohem a na shledanou zase někdy, milí naši, malí i velcí! Kamila Čadová

ZPRÁVY

Výročí sboru ve Vysokém

Náboženská obec Církve československé husitské ve Vysokém nad Jizerou vás srdečně zve na oslavu 90. výročí otevření sboru Dr. Karla Farského v neděli 6. září ve sboru ve Vysokém nad Jizerou, za účasti br.

patriarchy Tomáše Butty, královéhradeckého biskupa Pavla Pechance a dalších hostů.

Program:

- 14 hodin: Slavnostní bohoslužba
- 16 hodin: Koncert pěveckého sboru Jizerka ze Semil, sborníčků Nadia

Ladkany a Marek Müller

• 17.30 hodin: Obrázky z dějin Církve československé husitské, vyprávění br. faráře Davida Frýdla nejen o historii sboru ve Vysokém n. J. Připraveno bude také občerstvení, během akce možnost prohlídky Pamětní síně Dr. Karla Farského. Projekt je podpořen z Fondu rozvoje DR Královéhradecké diecéze. **rst**

Vikariátní den

Pardubický vikariát zve na Vikariátní den, konaný 5. září k 600. výročí mučednické smrti Mistra Jana Husa.

Program v Dobříkově:

- 9.30 h: Prohlídka dobříkovské tvrže
- 10.30 h: Bohoslužba v podkarpatském kostele Všechny svatých

Program na Vraclavi:

- 13 h Prohlídka muzea na Vraclavi
- 14.30 Muzikál Kazatel autora Zdeňka Plecha v kostele sv. Mikuláše na Vraclavi. **ŠK**

Jan Hus v Maně

V čísle 32 vyšla recenze na zdařilé představení *Jan Hus - dramatická báseň od J. K. Tyla*, které ve vršovickém divadle Mana v režii B. Gondíka uvádí Divadlo pod Petřínem - Sokol Kampa se svými hosty a Divadlo Bozděch Vršovice. Nenechte si ujít další představení této hry **15. října a 19. listopadu v 19.30 hodin.** **red**

Z EKUMENY

V PRAZE SE USKUTEČNILA TÝDENNÍ MEZINÁRODNÍ EKUMENICKÁ KONFERENCE K 600. VÝROČÍ SMRTI MISTRA JANA HUSA

Přednášky, meditace, slavení liturgie podle rozdílných tradic, semináře, rozhovory i společný výlet do míst spojených se životem a působením Jana Husa a husitství nabídla mezinárodní ekumenická konference International Ecumenical Fellowship (IEF), která se konala od pondělí 24. srpna do 31. srpna v Praze.

Již 43. konference sdružení za účasti deseti evropských regionů je pořádána k 600. výročí smrti Mistra Jana Husa. Hlavním mottem setkání bylo Žít v pravdě a verš z Janova evangelia Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými (Jan 8,32).

SLEZSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ A. V. S BLÍŽÍCÍM SE VÝROČÍM 500 LET REFORMACE VYHLÁSILA ROK 2015 ROKEM MISIE, EVANGELIZACE A DIAKONIE

Kromě mnoha akcí připravených na rok 2015 se v říjnu bude konat Mezinárodní konference ke 100. výročí narození pastora Vladislava Santariuse a jeho přínosu společnosti a dále otevření Diakonického a vzdělávacího centra, spojené s oslavami 25 let Slezské diakonie.

Program a vlastní průběh výše uvedených akcí je společným dílem vedení Slezské církve evangelické a. v., Slezské diakonie a Křesťanského společenství. Mezinárodní konferenci ke 100. výročí narození pastora Vladislava Santariuse se bude konat v sobotu 10. října od 9 hodin v Kulturním a společenském středisku Střelnice v Českém Těšíně.

Během konference zazní mj. přednášky Široký rozměr práce církve a sborů (nám. biskupa pastor Tomáš Tyrlik), Pastor Santarius – radostná služba dětem a mladým lidem (pastor Jiří Kaleta), Víra, národnost a sociální otázky (pastor Martin Piętak). V programu konference je plánována diskuse u kulatého stolu na téma Jak nás ovlivnila osobnost pastora Vladislava Santariuse pro studium teologie a práci pro církev, evangelizaci a misii.

Podrobný program konference spolu s registračním formulářem naleznete na stránkách santarius.sceav.cz. S ohledem na určité kapacitní možnosti jako rovněž i případnou rezervaci ubytovacích kapacit prosíme o zaslání registrace do 4. září 2015.

dle webu Slezské církve evangelické augsburského vyznání

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

CO ČLOVĚKA ZNESVĚČUJE

Vypisujte písmenka z horní tabulky v pořadí daném spodní tabulkou.

Z	Ě	V	Z	Z	N	U
E	Č	V	Ě	C	J	O
Ě	O	E	É	Z	Š	CH
Y	E	N	V	L	C	K
V	Á	J	A	Í	S	L

8	28	12	21	34	9	15
20	1	30	5	14	29	3
13	25	10	23	26	19	32
31	17	27	18	2	24	6
4	33	16	7	35	11	22

Jana Krajčřířková

(Řešení z minulého čísla: Slova, která jsem k vám mluvil, jsou Duch a jsou život.)

